

S İ R K Ü L E R : 2 0 2 3 / 2 7

15.03.2023

**7440 SAYILI KANUNA GÖRE İŞLETME KAYITLARININ
DÜZELTİLMESİ**

Bilindiği üzere, 7440 Sayılı Yeniden Yapılandırma Kanunu ile mükellefler lehine başta matrah artırımını olmak üzere birçok düzenleme getirilmiştir. Bu düzenlemelerden önemli bir kısmı işletme kayıtlarının düzeltilmesine ilişkin olup, söz konusu düzeltme kayıtları aşağıda özetle açıklanmıştır.

a) İşletmelerinde mevcut olduğu hâlde kayıtlarında yer almayan emtia, makine, teçhizat ve demirbaşları;

Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri (adi, kolektif ve adi komandit şirketler dâhil), **işletmelerinde mevcut olduğu hâlde kayıtlarında yer almayan emtia, makine, teçhizat ve demirbaşları** kendilerince veya bağlı oldukları meslek kuruluşunca tespit edilecek rayiç bedel ile 31/5/2023 tarihine kadar (bu tarih dâhil) bir envanter listesi ile vergi dairelerine bildirmek suretiyle defterlerine kaydedebileceklerdir. Bildirime dâhil edilen kıymetler için amortisman ayrılmayacaktır. Bilanço esasına göre defter tutan mükellefler aktiflerine kaydettikleri emtia için ayrı, makine, teçhizat ve demirbaşlar için ayrı olmak üzere özel karşılık hesabı açacaklardır. Emtia için ayrılan karşılık, ortaklara dağıtılması veya işletmenin tasfiye edilmesi hâlinde sermayenin unsuru sayılacak ve vergilendirilmeyecektir.

Makine, teçhizat ve demirbaşlar envantere kaydedilir ve ayrılan karşılık birikmiş amortisman sayılacaktır. İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler ise söz konusu emtiayı defterlerinin gider kısmına satın alınan mal olarak kaydedeceklerdir. Kaydedilen bu iktisadi kıymetlerin bedeli üzerinden tabi olduğu oranların yarısı esas alınarak katma değer vergisi hesaplanır ve ayrı bir beyanname ile sorumlu sıfatıyla beyan edilerek, beyanname verme süresi içinde ödenir.

Değişik alternatiflere göre farklı muhasebe kayıtları yapılabilecektir. Ana muhasebe kaydı aşağıdaki şekilde yapılacaktır.

Örnek 1- (A) Limited Şirketi, stoklarında bulunan ancak kayıtlarında yer almayan (Y) emtiasına ilişkin envanter listesini hazırlamış ve 31/5/2023 tarihi itibarıyla beyan etmiştir. Genel oranda katma değer vergisine tabi olan bu emtianın, mükellef tarafından belirlenen rayiç bedeli 40.000 TL'dir. Şirketin bu bildirimine ilişkin muhasebe kayıtları aşağıdaki şekilde olacaktır.

153 TİCARİ MALLAR	40.000 TL	
191 İNDİRİLECEK KDV	3.600 TL	
525 KAYDA ALINAN EMTİA		40.000 TL
ÖZEL KARŞILIK HESABI		

360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR 3.600 TL

(Sorumlu sıfatı ile ödenecek KDV)

_____ / _____
Bu emtianın satılması hâlinde kayıtlara intikal ettirilecek satış bedeli 40.000 TL'nin altında olamayacaktır.

b) Kayıtlarda yer aldığı hâlde işletmede bulunmayan emtia, makine, teçhizat ve demirbaşları;

Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri, **kayıtlarda yer aldığı hâlde işletmede bulunmayan emtia, makine, teçhizat ve demirbaşları** 31/5/2023 tarihine kadar (bu tarih dâhil), emtialar bakımından aynı nev'iden emtialara ilişkin cari yıl kayıtlarına göre tespit edilen gayrisafi kâr oranını, makine, teçhizat ve demirbaşlar bakımından kendilerince veya bağlı oldukları meslek kuruluşunca tespit edilecek rayiç bedellerini dikkate alarak **fatura düzenlemek** ve her türlü vergisel yükümlülüklerini yerine getirmek suretiyle kayıt ve beyanlarına intikal ettirebilirler. Bu hükme göre ödenmesi gereken katma değer vergisi, ilk taksiti beyanname verme süresi içinde, izleyen taksitler beyanname verme süresini takip eden birinci ve ikinci ayda olmak üzere üç eşit taksitte ödenir. Bu fıkra hükmünün uygulanmasına ilişkin olarak geçmişe yönelik vergi cezası ve gecikme faizi uygulanmaz.

Değişik alternatiflere göre farklı muhasebe kayıtları yapılabilecektir. Ana muhasebe kaydı aşağıdaki şekilde yapılacaktır.

Örnek 2- (Y) Limited Şirketi, kayıtlarında yer aldığı hâlde stoklarında mevcut olmayan emtialarını faturalandırarak kayıtlarını fiili duruma uygun hale getirmek istemektedir. Şirketin, ticaretini yaptığı genel oranda KDV'ye tabi olan (A) malının kayıtlarda bulunan ancak stoklarda yer almayan miktarı 20 ton olup kendi kayıtlarına göre bu malın birim maliyeti 15 TL/Kg ve gayrisafi karlılık oranı ise %10'dur.

(Y) Limited Şirketi bu mala ilişkin düzenleyeceği faturada 330.000 TL satış bedeli ve 59.400 TL KDV gösterecektir. Düzenlenen bu faturanın muhasebe kayıtlarına intikali aşağıdaki şekilde olacaktır.

_____ / _____

689 DİĞER OLAĞANDIŞI GİD. VE ZAR.	389.400 TL
(Kanunen Kabul Edilmeyen Gider)	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR	330.000 TL
391 HESAPLANAN KDV	59.400 TL

_____ / _____

Giderlerin nazım hesaplara (kanunen kabul edilmeyen gider olarak) kaydı:

_____/_____
950 KANUNEN KABUL EDİLMİYEN 389.400 TL
GİDERLER

951 KANUNEN KABUL EDİLMİYEN 389.400 TL
GİDERLER ALACAKLI HESABI

_____/_____
Bu kayıta yer alan 689 numaralı hesap yerine gerçek duruma uygun olması hâlinde diğer hesaplardan; kasa, bankalar, alınan çekler, alıcılar veya alacak senetleri hesaplarından biri kullanılabilecektir. Örneğin, kayıtsız yapılan satış karşılığında alacak senedi alınmış olması hâlinde kayıt aşağıdaki şekilde olacaktır.

_____/_____
121 ALACAK SENETLERİ 389.400 TL
600 YURTİÇİ SATIŞLAR 330.000 TL
391 HESAPLANAN KDV 59.400 TL

c) Kayıtlarda yer aldığı hâlde işletmede bulunmayan kasa mevcudu ve ortaklardan alacaklar ile bunlarla ilgili diğer işlemler;

Bilanço esasına göre defter tutan kurumlar vergisi mükellefleri, 31/12/2022 tarihi itibarıyla düzenledikleri bilançolarında görülmekle birlikte işletmelerinde bulunmayan **kasa mevcudları** ve işletmenin esas faaliyet konusu dışındaki işlemleri dolayısıyla (ödünç verme ve benzer nedenlerle ortaya çıkan) **ortaklarından alacaklı bulunduğu tutarlar ile ortaklara borçlu bulunduğu tutarlar arasındaki net alacak tutarları** ile bunlarla ilgili diğer hesaplarda yer alan işlemlerini 31/5/2023 tarihine kadar (bu tarih dâhil) vergi dairelerine beyan etmek suretiyle kayıtlarını düzeltebilirler. Bu beyan edilen tutarlar üzerinden %3 oranında hesaplanan vergi, beyanname verme süresi içinde ödenir ve ödenen vergi KKEG olarak nazara alınır. Bu kapsamda beyan edilen tutarlar nedeniyle ilave bir tarhiyat yapılmaz.

Değişik alternatiflere göre farklı muhasebe kayıtları yapılabilecektir. Ana muhasebe kaydı aşağıdaki şekilde yapılacaktır.

Örnek 3- (A) A.Ş.'nin 31/12/2022 tarihi itibarıyla düzenlediği bilançosunda kasa hesabında 600.000 TL görülmekle birlikte fiilen kasada bulunmayan tutar 580.000 TL'dir. Şirketin dönem içindeki faaliyetleri sonucunda, beyan tarihi olan 27/5/2023 tarihi itibarıyla kasa hesabının mevcudu 800.000 TL olarak görülmektedir.

Anılan mükellef, her ne kadar beyan tarihi itibarıyla kasa mevcudu 800.000 TL olsa da, 31/12/2022 tarihli bilançosunu baz almak suretiyle bu tarih itibarıyla var olan kasa mevcudu içinde fiilen kasada bulunmayan tutarları esas alacak, bu tutarın 580.000 TL olması

nedeniyle, bu tutarı beyan edecek ve beyan edilen tutar üzerinden hesaplanan vergiyi beyanname verme süresi sonuna (31/5/2023 tarihine) kadar ödeyecektir.

Değişik alternatiflere göre farklı muhasebe kayıtları yapılabilecektir. Ana muhasebe kaydı aşağıdaki şekilde yapılacaktır.

Bu çerçevede;

Beyan tutarı : 580.000 TL

Hesaplanan vergi:(580.000 x %3=) 17.400 TL

Beyanla ilgili muhasebe kayıtları da aşağıdaki şekilde olacaktır.

- Bilançoda görülmekle birlikte işletmede bulunmayan kasa mevcudunun, kasa hesabından düşülmesi:

_____ 27/5/2023 _____	
689 DİĞER OLAĞANDIŞI GİD. VE ZAR.	580.000 TL
(7440 sayılı Kanun 6/3 md.)	
(Kanunen Kabul Edilmeyen Gider)	
100 KASA	580.000 TL
_____ / _____	

- Verginin hesaplanması:

_____ 27/5/2023 _____	
689 DİĞER OLAĞANDIŞI GİD. VE ZAR.	17.400 TL
(7440 sayılı Kanun 6/3 md.)	
(Kanunen Kabul Edilmeyen Gider)	
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	17.400 TL
_____ / _____	

- Bilançoda görülmekle birlikte işletmede bulunmayan kasa mevcudundan kaynaklanan giderlerin nazım hesaplara (kanunen kabul edilmeyen gider olarak) kaydı:

_____ 27/5/2023 _____	
950 KANUNEN KABUL EDİLMEYEN	597.400 TL
GİDERLER	
951 KANUNEN KABUL EDİLMEYEN	597.400 TL
GİDERLER ALACAKLI HESABI	
_____ / _____	